Ο Μητσοτάκης με τα δικά του λόγια

Αφηγήσεις της περιόδου από το 1942 έως το 1974

Απόσπασμα από το βιβλίο «Ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης με τα δικά του λόγια», στο οποίο ο βετεράνος πολιτικός αναφέρεται στη διαφωνία που είχε ως υπουργός Οικονομικών της Ενωσης Κέντρου το 1964 με τον τότε πρωθυπουργό Γεώργιο Παπανδρέου, δημοσιεύει σήμερα η «Κ». Το βιβλίο, που βασίζεται σε πολύωρες συνεντεύξεις του Μητσοτάκη στον Αλέξη Παπαχελά και καλύπτει την περίοδο 1942-1974, κυκλοφορεί στις 7 Νοεμβρίου από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος. **Σελ. 13**

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Ημερήσια Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα
Κυριακή 05 Νοέμβριος 2017

Αφηγήσεις μιας ζωής στην πολιτική

Η «Κ» προδημοσιεύει απόσπασμα από το βιβλίο «Ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης με τα δικά του λόγια», του Αλέξη Παπαχελά

Το βιβλίο «Ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης με τα δικά του λόγια» βασίζεται σε πολύωρες συνεντεύξεις του Αλέξη Παπαχελά με τον Μητσοτάκη. Πρόκειται για αποκαλυπτικό κείμενο, καθώς ο βετεράνος πολιτικός μίλησε για πρόσωπα και πράγματα με τρόπο ωμό και καθαρό. Οι συνεντεύξεις έγιναν, άλλωστε, με τη δέσμευση του συγγραφέα ότι δεν θα δημοσιοποιηθούν πριν από τον θάνατο του Μητσοτάκη και πως επίσης δεν θα υπήρχαν περικοπές ή αλλοιώσεις στα λεγόμενά του. Ο λόγος του πρώην πρωθυπουργού ρέει σαν αφάγημα και κατοφέρνει να εξηγήσει σκοτεινές και περίπλοκες πτυχές ταραγμένων δεκαετιών. Το απόσπασμα του βιβλίου που δημοσιεύει σήμερα η «Κ» αναφέρεται σε ένα επεισόδιο ανάμεσα στον Μητσοτάκη, που ήταν υπουργός Οικονομικών στην κυβέρνηση της Ενωσης Κέντρου το 1964, και τον τότε πρωθυπουργό Γεώργιο Παπανδρέου. Ο Μητσοτάκης επισημαίνει τον κίνδυνο να δημιουργηθεί δημοσιονομικό έλλειμμα, ενώ ο Κωνσταντίνος Καραμανλής είχε αφήσει πλεόνασμα στο δημόσιο ταμείο πριν χάσει τις εκλογές. Πρόκειται για εξαιρετικά ενδιαφέρον κείμενο, καθώς με τη διήγησή του ο Μητσοτάκης το συνδέει με την κλιμάκωση της αντιπαράθεσής του με τον Ανδρέα Παπανδρέου, που μόλις είχε εμφανισθεί στην πολιτική σκηνή, αλλά και τα όσα ακολούθησαν πολύ μετά, όταν το ΠΑΣΟΚ ήλθε στην εξουσία.

Ο πρώτος τόμος του βιβλίου «Ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης με τα δικά του λόγια» θα κυκλοφορήσει από τις Εκδόσεις Παπαδόπουλος την επόμενη Τρίτη 7 Νοεμβρίου. Καλύπτει την περίοδο 1942-1974.

Ο βετεράνος πολιτικός αναφέρεται στη διαφωνία που είχε ως υπουργός Οικονομικών της κυβέρνησης της Ενωσης Κέντρου το 1964 με τον τότε πρωθυπουργό Γεώργιο Παπανδρέου.

Ως υπουργός Οικονομικών, ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης παραδίδει τον προϋπολογισμό του κράτους στον πρόεδρο της Βουλής Γεώργιο Αθανασιάδη - Νόβα το 1964. Οι φωτογραφίες και τα ντοκουμέντα είναι από το βιβλίο.

Οι διαφωνίες

Η κυβέρνηση Παπανδρέου ακολούθησε μια πολιτική παροχών, η οποία ικανοποιούσε προσωρινά κάποιες κοινωνικές ομάδες, αλλά δημιουργούσε μεγάλη ανησυχία στους διεθνείς και τους εγχώριους οικονομικούς παράγοντες, καθώς ορισμένοι δείκτες έδειχναν σημάδια αντιστροφής του θετικού οικονομικού κύκλου της περιόδου 1953-1963. Η ανησυχία αυτή μεταφέρθηκε στο εσωτερικό της κυβέρνησης, με τη διατύπωση διαφορετικών προτάσεων για την ακολουθούμενη πολιτική. Ο υπουργός Οικονομικών Κ. Μητσοτάκης, με επιστολή του προς τον πρωθυπουργό στις 4/8/1964, σημείωνε πως «...ηγγίσαμεν τα ακραία όρια αντοχής της οικονομίας και του προϋπολογισμού και επιβάλλεται, επειγόντως πλέον, ρυθμός περισυλλογής, την ανάγκην του οποίου από μακρού και κατ' επανάληψιν έχω επισημάνει [....] Ο προϋπολογισμός του 1965 ότι μόνον θα ευρεθεί εις πλήρη αδυναμίαν να εισφέρει εις τας δημοσίας επενδύσεις, αλλά θα καταλείπη και σημαντικόν έλλειμμα, με τας εντεύθεν δυσμενείς επιδράσεις επί της νομισματικής κυκλοφορίας». Οι διαφωνίες στο εσωτερικό της κυβέρνησης Παπανδρέου είχαν πλέον πολλαπλασιαστεί και ήταν προφανής η διάσταση απόψεων μεταξύ Κωνσταντίνου Μητσοτάκη, πρωθυπουργού και Ανδρέα Παπανδρέου για την οικονομική πολιτική.

«Διεφώνησα με τον Γεώργιο Παπανδρέου και από εκεί και πέρα είχαμε ένα πρόβλημα γιατί την οικονομία δεν την αντιμετωπίζεις με επιχειρήματα, η οικονομία εκδικείται. Τα πράγματα, ενώ ήσαν πολύ καλά στην εκκίνηση, άρχισαν να δυσκεραίνουν και δεν το καλοκαίρι του '64 έστειλα εγώ τη γνωστή επιστολή προς τον Γεώργιο Παπανδρέου όπου του έκρουα τον κώδωνα του κινδύνου, ότι η οικονομία δεν πάει καλά και πρέπει να λάβουμε μέτρα. Εγώ δεν έκω στείλει στη διά μου ποτέ τέτοια επιστολή, ήταν η μόνη επιστολή την οποία έστειλα και στην πραγματικότητα την έστειλα διότι δεν μπορούσα να βρω τον Παπανδρέου τον Γέρο. Ενώ είχαμε τόσο στενή επαφή, μου κρυβόταν, και μου κρυβόταν ευλόγως από τη διά του την πλευρά γιατί δεν είχε τι να μου απαντήσει στα επιχειρήματά μου. Του έστειλα αυτή την επιστολή στην οποία και εκείνος μου απάντησε, υπάρχουν και η επιστολή και η απάντηση του Παπανδρέου, αλλά το πρόγραμα δεν άλλαξε. Είχαμε αρχίσει να είμαστε ελλειμματικοί, ενώ εκείνη την εποχή δεν υπήρχαν ελλείμματα. Τα ελλείμματα είναι φαινόμενο σχετικά πρόσφατο, από τη δεκαετία του '80 και πέρα, στην Ελλάδα τα εισήγαγε πάλι ο Ανδρέας Παπανδρέου το '81 ως πρωθυπουργός. Ισαμε τότε, δεν είχαμε ελλείμματα, οι προϋπολογισμοί όλοι, όλων των κυβερνήσεων, ήταν ισοσκελισμένοι, ήταν αυτονόητο, και το πρόβλημα ήταν τι περίσσευμα θα είχαμε για τις επενδύσεις. Διότι οι επενδύσεις εκείνη την εποχή χρηματοδοτούντο, δεν υπήρχε βοήθεια, η αμερικανική βοήθεια είχε πάψει να υπάρχει, βοήθεια άλλη δεν είχαμε και χρηματοδοτούντο οι επενδύσεις από τα τακτικά έσοδα του προϋπολογισμού και από δανεισμό φυσικά, αλλά η τάση ήταν όσο το δυνατό μικρότερο δανεισμό. Στο τέλος του 1964 είχε αρχίσει να φαίνεται ότι το πρόβλημα της οικονομίας είναι οξύ και δύσκολο, το λέω αυτό, και επιμένω σε αυτό, γιατί στον κόσμο αυτό δεν ήταν εμφανές, τα πράγματα πήγαιναν ομαλά, η κυβέρνηση έδδευε λεφτά, ο κόσμος ήταν ευχαριστημένος, όπως γίνεται πάντοτε σε αυτές τις περιπτώσεις. Λίγοι εγνώριζαν την πραγματικότητα. Και εκεί υπήρχε μία βασική πλέον διαφωνία μεταξύ εμού ως υπευθύνου για την οικονομία και του ζεύγους Παπανδρέου, πατέρα και υιού, πρέπει να το πω αυτό, και των δύο. Ο μεν πατέρας ήταν αντίθετος για άλλους λόγους, γιατί είχε αυτά την ψυχολογία ότι, δεν μπορεί, πρέπει να γίνεται ευχάριστος, ο δε γιος διότι αυτά ήταν η κοσμοθεωρία του, δεν ενδιαφερόταν για τίποτε, απλώς ήθελε πάντοτε να είναι και αυτός από τη δική του την πλευρά ευχάριστος...».

Ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης σε δεξίωση στο ξενοδοχείο «Μεγάλη Βρετανία» με τον διπλωμάτη Τζόνυ Σωσσίδη, ο οποίος διαδραμάτισε κρίσιμο ρόλο στο γεγονότα του 1965.

Η ένταση στις συζητήσεις

«Πάρα πολύ, πάρα πολύ δυσάρεστη ατμόσφαιρα η οποία συνεχίστηκε και το φθινόπωρο και τον επόμενο χρόνο. Εγώ επέμενα ότι έπρεπε να σφίξουμε τα λουριά και ότι έπρεπε να μειώσουμε τις δαπάνες. Η μεγάλη μου διαφορά με τον Ανδρέα ήταν ότι ο Ανδρέας μου ζητούσε να επιβάλω φόρους, καινούργιους φόρους, για να μπορεί να πραγματοποιεί δαπάνες ο πατέρας του και εγώ έλεγα ότι εγώ δεν βάζω φόρους και πάνω σ' αυτό, στη μικρά Κυβερνητική Επιτροπή, είχαν γίνει έντονες συζητήσεις. Αυτή η κουβέντα γινότανε μέσα στην Κυβερνητική Επιτροπή. Είπε ο Ανδρέας: "Πρότεινε φόρους". "Εγώ φόρους δεν βάζω, δεν χρειάζονται φόροι, να κόψετε τις δαπάνες, κύριοι, να σταματήσετε τις σπατάλες"».

Η απόρρητη επιστολή για τον εκτροχιασμό της οικονομίας

Στην απόρρητη επιστολή του ο Μητσοτάκης έγραφε μεταξύ άλλων:

«Αγαπητέ μου Κύριε Πρόεδρε,

Σας εσωκλείω την από 21/7/1964 απόρρητον έκθεσιν του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους αφορούσαν σχέδιον προϋπολογισμού του 1965, περί της οποίας σας ενημέρωσα, προ ημερών, συνοπτικώς από τηλεφώνου... Δεδομένου ότι δεν κατέστη έκτοτε δυνατόν να με δεχθήτε, αισθάνομαι το καθήκον, επ' ευκαιρίαι να σας εκθέσω γραπτώς, γενικάς τινας σκέψεις περί της οικονομικής καταστάσεως και της ακολουθουμένης κυβερνητικής πολιτικής.

Η έκθεσις του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους επιβεβαιοί την βασικήν διαπίστωσιν ότι ηγγίζομεν τα ακραία όρια αντοχής της οικονομίας και του προϋπολογισμού και ότι επιβάλλεται επειγόντως πλέον, ρυθμός περισυλλογής, την ανάγκην του οποίου από μακρού και κατ' επανάληψιν έχω επισημάνει, διότι εξ αυτής προκύπτει άνευ αλλαγής πορείας ο προϋπολογισμός του 1965 και θα ευρεθή εις πλήρη αδυναμίαν να εισφέρει διά τας δημόσιας επενδύσεις και θα καταλείπη και σημαντικόν έλλειμμα».

«...ηγγίζομεν τα ακραία όρια αντοχής της οικονομίας και του προϋπολογισμού και επιβάλλεται, επειγόντως πλέον, ρυθμός περισυλλογής».

Ο Παπανδρέου απάντησε την επομένη με ένα χειρόγραφο σημείωμα:

«Κοστρί 5-8-64

Αγαπητέ Κώστα

Ελαβον την χθεσινήν "άκρως απόρρητον" επιστολήν σου, την σχετικήν με την πορείαν των δημοσίων οικονομικών.

Φρονώ, ότι δεν πρέπει να αποτελέσει απλώς ιδικόν μου απόρρητον κείμενον. Θα πρέπει να αποτελέσει εισήγησίν σου εις το Κ.Ο.Σ., ώστε να ληφθούν αποφάσεις διά το μέλλον, ανταποκρινώμεναι εις την διαμορφούμενην κατάστασιν των δημοσίων οικονομικών.

Επιθυμώ να προβώ και εις δύο παρατηρήσεις:

1. Αι μέχρι τούδε ληφθείσαι αποφάσεις, όπως διά τον κανόν και τον σίτον, έπεται από εύλογον ανταλλαγήν απόψεων, έχουν ληφθεί από κοινού.

2. Γράφεις ότι η αποκατάστασις ομαλού ρυθμού της Κυβερνήσεως αποτελεί κυρίως ιδικήν μου αποστολήν. Και είναι αληθές. Δυστυχώς η υπέρμετρος απασχόλησίς μου με το εθνικόν θέμα μού είχε αφαιρέσει χρόνον. Ελπίζω όμως τώρα ότι θα μου καταστεί χρονικώς δυνατή και αυτή η συγκέντρωσις η οποία αποτελεί πράγματι όρον ευοδώσεως του έργου της Κυβερνήσεως.

Γράφεις επίσης ότι δεν κατέστη δυνατόν έως τώρα να σε δεχθώ.

Λυπάμαι, αλλά αυτό συνέβη διότι, αμέσως μετά την επιστροφήν μου εκ Λονδίνου, συνέπεσε να ασθενήσω. Τώρα αποκαταστάθείσης της υγείας μου, είμαι εις την διάθεσίν σου.

Με αγάπη

Γ. Παπανδρέου».

Η δακτυλογραφημένη απόρρητη επιστολή του Μητσοτάκη προς τον πρωθυπουργό Γεώργιο Παπανδρέου στις 4/8/1964, με την οποία κρούει τον κώδωνα του κινδύνου για τον επικείμενο δημοσιονομικό εκτροχιασμό.

Η χειρόγραφη απάντηση του Γεωργίου Παπανδρέου προς τον Κωνσταντίνο Μητσοτάκη.